
Natya Shastra Chapter 11

நாட்யஸாஸ்த்ரம் அத்⁴யாய: 11

Document Information

Text title : naaTyashastra adhyaaya 11 maNDalavidhaanaM

File name : natya11.itx

Category : nATyashAstra, major_works, bharata

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Sage Bharata

Transliterated by : Sowmya Krishnapur krsowmya at yahoo.com

Proofread by : Sowmya Krishnapur krsowmya at yahoo.com

Latest update : February 16, 2005

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

॥ ஸ்ரீரஸ்து ॥

ப⁴ரதமுநிப்ரணீதம் நாட்யஸாஸ்த்ரம்

அத² ஏகாத்³ஸோ⁵த்த்யாய: 1

ஏதாஸ்சார்யோ மயா ப்ரோக்தா யதா²வச்ச²ஸ்த்ரமோக்ஷணே |

சா¹ஸம்யோக³ஜாநீஹ மண்ட³லாநி நிபோ³த⁴த || 1 ||

அதிக்ராந்தம் விசித்ரம் ச ததா² லலிதஸஞ்சரம் |

ஸு¹சீவித்³த⁴ம் த³ண்ட³பாத³ம் விஹ்ரு³தாலாதகே ததா² || 2 ||

வாமப³ந்த⁴ம் ஸலலிதம் க்ராந்தஞ்சாகாஸகா³மி ச |

மண்ட³லாநி த்³விஜஸ்ரேஷ்டா: ² ! பூ⁴மிகா³நி நிபோ³த⁴த || 3 ||

ப⁴ரமராஸ்கந்தி³தே ஸ்யாதாமாவர்தம் ச தத: பரம் |

ஸமா³க்ரந்தி³தமப்யாஹுரே³காக்ரீ³த³ம் ததா² || 4 ||

அ³டி³த³ம் ஸகடாஸ்யம் ச ததா²⁵த்யர்த⁴கமேவ ச |

பிஷ்டகுட்டம் ச விஜ்ஞேயம் ததா² சாஷக³தம் புந: || 5 ||

ஏதாந்யபி த்³ஸோக்தாநி பூ⁴மிகா³நீஹ நாமத: |

ஆ³த்யம் பாத³ம் ச ஜநிதம் க்ரு³த்வோத்³வாஹிதமாசரேத் || 6 ||

அலாதம் வாமகம் சைவ பார்ஸ்வக்ராந்தம் ச த்³க்ஷிணம் |

ஸு¹சீவாமம் புந்ஸ்சைவ பார்ஸ்வக்ராந்தம் ச த்³க்ஷிணம் || 7 ||

ஸு¹சீம் வாமக்ரமம் த்³த்யாத்³பக்ராந்தம் ச த்³க்ஷிணம் |

ஸு¹சீவாமம் புந்ஸ்சைவ த்ரிகம் ச பரிவர்தயேத் || 8 ||

ததா² த்³க்ஷிணமுத்³வ்ரு³த்தமலாதஞ்சைவ வாமகம் |

பரிச்சி³ந்நம் து கர்தவ்யம் பா³ஹ்யப⁴ரமரகேண ஹி || 9 ||

அதிக்ராந்தம் புநர்வாமம் த்³ண்ட³பாத³ஞ்ச த்³க்ஷிணம் |

விஜ்ஞேயமேதத்³ வ்யாயாமே த்வதிக்ராந்தம் து மண்ட³லம் || 10 ||

ஆத்³யம் து ஜநிதம் க்ரு³த்வா தேநைவ ச நிகுட்டகம் ।
 ஆஸ்பந்தி³தம் து வாமேந பார்ஸ்வக்ராந்தம் ச த³க்ஷிணம் ॥ 11 ॥

வாமம் ஸுலிசீபத³ம் த³த்³யாத³பக்ராந்தஞ்ச த³க்ஷிணம் ।
 பு⁴ஜங்க³த்ராஸிதம் வாமமதிக்கராந்தம் ச த³க்ஷிணம் ॥ 12 ॥

உத்³வ்ரு³த்தம் த³க்ஷிணம் சைவா⁵லாதம் சைவாத்ர வாமகம் ।
 பார்ஸ்வக்ராந்தம் புந: ஸவ்யம் ஸுலிசீவாமக்ரமம் ததா² ॥ 13 ॥

விஷ்ணுபோ த³க்ஷிணஸ்ய ஸ்யாத³பக்ராந்தம் ச வாமகம் ।
 பா³ஹ்யப்⁴ரமரகம் சைவ விஷ்ணுபம் சைவ யோஜயேத் ॥ 14 ॥

விஜ்ஞேயமேதத்³வ்யாயாமே விசித்ரம் நாம மண்ட³லம் ।
 க்ரு³த்வோர்த⁴வஜாநுசரணமாத³யம் ஸுலிசீம் ப்ரயோஜயேத் ॥ 15 ॥

அபக்ராந்த: புநர்வாம ஆத்³ய: பார்ஸ்வக்³தோ பு⁴வேத் ।
 வாமஸுலிசீம் புநர்த³த்³யாத் த்ரிகஞ்ச பரிவர்தயேத் ॥ 16 ॥

பார்ஸ்வக்ராந்தம் புநஸ்சாத³யமதிக்கராந்தஞ்ச வாமகம் ।
 ஸுலிசீவாமக்ரமம் க்ரு³த்வா ஹ்யபக்ராந்தஸ்ச வாமகம் ॥ 17 ॥

பார்ஸ்வக்ராந்தம் புநஸ்சாத³யமதிக்கராந்தம் ச வாமகம் ।
 பரிச்சி²ந்நம் ச கர்தவ்யம் பா³ஹ்யப்⁴ரமணகேந ஹி ॥ 18 ॥

ஏஷ சார்ப்ரயோக³ஸ்து கார்யோ லலிதஸஞ்சரை: ।
 ஸுலிசீவாமபத³ம் த³த்³யாத் த்ரிகஞ்ச பரிவர்தயேத் ॥ 19 ॥

பார்ஸ்வக்ராந்த: புநஸ்சாத³யோ வாமோ⁵திக்கராந்த ஏவ ச ।
 ஸுலிசீமாத³யம் புநர்த³த்³யாத³திக்கராந்தஞ்ச வாமகம் ॥ 20 ॥

பார்ஸ்வக்ராந்தம் புநஸ்சாத³யம் ஸுலிசீவித்³தே⁴ து மண்ட³லே ।
 ஆத்³யஸ்து ஜநிதோ பூ⁴த்வா ஸ ச த³ண்ட³க்ரமோ பு⁴வேத் ॥ 21 ॥

வாமஸுலிசீம் புநர்த³த்³யாத் த்ரிகஞ்ச பரிவர்தயேத் ।
 உத்³வ்ரு³த்தோ த³க்ஷிணஸ்ச ஸ்யாத³லாதஸ்சைவ வாமக: ॥ 22 ॥

பார்ஸ்வக்ராந்த: புநஸ்சாத³யோ பு⁴ஜங்க³த்ராஸிதஸ்ததா² ।
 அதிக்கராந்த: புநர்வாமோ த³ண்ட³பாத³ஸ்ச த³க்ஷிண: ॥ 23 ॥

வாமஸுலிசீத்ரிகாவர்தோ த³ண்ட³பாதே³ து மண்ட³லே ।
 ஆத்³யம் து ஜநிதம் க்ரு³த்வா தேநைவ ச நிகுட்டகம் ॥ 24 ॥

ஆஸ்பந்தி³தம் ச வாமேந ஹ்யுத்³வ்ரு³த்தம் த³க்ஷிணேந ச |
அலாதம் வாமகம் பா³த³ம் ஸு³சீம் த³த்³யாத்து த³க்ஷிணம் || 25 ||

பார்ஸ்வக்ராந்த: புநர்வாம ஆக்ஷிப்தோ த³க்ஷிணஸ்ததா² |
ஸமாவர்த்ய த்ரிகம் சைவ த³ண்ட³பா³த³ம் ப்ரஸாரயேத் || 26 ||

ஸு³சீவாமபத³ம் த³த்³யாத் த்ரிகம் து பரிவர்தயேத் |
பு⁴ஜங்க³த்ராஸிதஸ்சாத்³யோ வாமோ⁵திக்ராந்த ஏவ ச || 27 ||

ஏஷ சாரீப்ரயோக³ஸ்து விஹ்ரு³தே மண்ட³லே ப⁴வேத் |
ஸு³சீமாத்³யக்ரமம் க்ரு³த்வா சா⁵பக்ராந்தம் ச வாமகம் || 28 ||

பார்ஸ்வக்ராந்தஸ்ததஸ்சாத்³யோ⁵ப்யலாதஸ்சைவ வாமக: |
பு⁴ராந்த்வா சாரீபி⁴ரேதாபி:⁴ பர்யாயேணாத² மண்ட³லம் || 29 ||

ஷட்ஸங்க²யம் ஸப்தஸங்க²யம் ச லலிதை: பா³த³விக்ரமை: |
அதி⁴குர்யாத்³பக்ராந்தமதிக்ராந்தம் ச வாமகம் || 30 ||

அபக்ரந்த: புநஸ்சாத்³யோ வாமோ⁵திக்ராந்த ஏவ ச |
பா³த³பு⁴ரமரகஸ்ச ஸ்யாத்³லாதே க²லு மண்ட³லே || 31 ||

ஸு³சீமாத்³யக்ரமம் க்ரு³த்வா ஹ்யபக்ராந்தம் ச வாமகம் |
ஆத்³யோ த³ண்ட³க்ரமஸ்சைவ ஸு³சீபாத்³ஸ்து வாமக: || 32 ||

கார்யஸ்த்ரிகவிவர்தஸ்ச பார்ஸ்வக்ராந்தஸ்ச த³க்ஷிண: |
ஆக்ஷிப்தம் வாமகம் குர்யாத் த³ண்ட³பார்ஸ்வம் ச த³க்ஷிணம் || 33 ||

உருத்³வ்ரு³த்தம் ச தேநைவ கர்தவ்யம் த³க்ஷிணேந து |
ஸு³சீவாமக்ரமம் க்ரு³த்வா த்ரிகம் ச பரிவர்தயேத் || 34 ||

அலாதஸ்ச ப⁴வேத்³வாம: பார்ஸ்வக்ராந்தஸ்ச த³க்ஷிண: |
அதிக்ராந்த: புநர்வாமோ வாமப³ந்தே⁴ து மண்ட³லே || 35 ||

ஸு³சீமாத்³யக்ரமம் க்ரு³த்வா ஹ்யபக்ராந்தம் ச வாமகம் |
பார்ஸ்வக்ராந்த: புநஸ்சாத்³யோ பு⁴ஜங்க³த்ராஸித: ஸ ச || 36 ||

அதிக்ராந்த: புநர்வாம ஆக்ஷிப்தோ த³க்ஷிணஸ்ததா² |
அதிக்ராந்த: புநர்வாம உருத்³வ்ரு³த்தஸ்ததை²வ ச || 37 ||

அலாதஸ்ச புநர்வாம: பார்ஸ்வக்ராந்தஸ்ச த³க்ஷிண: |

ஸுலீசீவாமம் புநர்த்³யாத்³பக்ராந்தஸ்து த்³க்ஷிண: || 38 ||

அதிக்ராந்த: புநர்வாம: கார்யோ லலிதஸம்ஜ்ஞுக: |

ஏஷ பாத்³ப்ரஸாரஸ்து லலிதே மண்ட்³லே ப⁴வேத் || 39 ||

ஸுலீசீவாமக்ரமம் க்ரு'த்வா ஹ்யபக்ராந்தஸ்ச வாமகம் |

பார்ஸ்வக்ராந்தம் புநஸ்சாத்³யம் வாமபார்ஸ்வக்ரமம் ததா² || 40 ||

ப்⁴ராந்த்வா சாரீபி⁴ரேதாபி: ⁴பர்யாயேனாத்² மண்ட்³லம் |

வாமஸுலீசீம் ததோ த்³யாத்³பக்ராந்தம் ச த்³க்ஷிணம் || 41 ||

ஸ்வபா⁴வக³மநே ஹ்யேதந்மண்ட்³லம் ஸம்விதீ⁴யதே |

க்ராந்தமேதத்து விஜ்ஞேயம் நாமதோ நாட்யயோக்த்ரு'பி: ⁴ || 42 ||

ஏதாந்யாகாஸகா³மீநி ஜ்ஞேயாந்யேவம் த்³ஸைவ து |

அத: பரம் ப்ரவக்ஷ்யாமி பெள⁴மாநாமிஹ லக்ஷணம் || 43 ||

ஆத்³யஸ்து ஜநித: கார்யோ வாமஸ்சாஸ்பந்தி³தோ ப⁴வேத் |

ஸகடாஸ்ய: புநஸ்சாத்³யோ வாமஸ்சாபி ப்ரஸாரித: || 44 ||

ஆத்³யோ ப்⁴ரமரக: கார்யஸ்த்ரிகம் ச பரிவர்தயேத் |

ஆஸ்கந்தி³த: புநர்வாம: ஸகடாஸ்யஸ்ச த்³க்ஷிண: || 45 ||

வாம: ப்ரு'ஷ்டா²பஸரீ ச த்³யாத்³ ப்⁴ரமரகம் ததா² |

ஸ ஏவாஸ்பந்தி³த: கார்யஸ்த்வேதத்³ ப்⁴ரமரமண்ட்³லம் || 46 ||

ஆத்³யோ ப்⁴ரமரக: கார்யோ வாமஸ்சைவாட்³டி³தோ ப⁴வேத் |

கார்யஸ்த்ரிகவிவர்த்தஸ்ச ஸகடாஸ்யஸ்ச த்³க்ஷிண: || 47 ||

உருத்³வ்ரு'த்த: ஸ ஏவ ஸ்யாத்³வாமஸ்சைவாபஸர்பித: |

கார்யஸ்த்ரிகவிவர்த்தஸ்ச த்³க்ஷிண: ஸ்பந்தி³தோ ப⁴வேத் || 48 ||

ஸகடாஸ்யோ ப⁴வேத்³வாமஸ்ததே³வாஸ்போ²நம் ப⁴வேத் |

ஏததா³ஸ்பந்தி³தம் நாம வ்யாயாமே யுத்³த⁴மண்ட்³லம் || 49 ||

ஆத்³யஸ்து ஜநிதம் க்ரு'த்வா வாமஸ்சைவ நிகுட்டகம் |

ஸகடாஸ்ய: புநஸ்சாத்³ய உருத்³வ்ரு'த்த: ஸ ஏவ து || 50 ||

ப்ரு'ஷ்டா²பஸரீ வாமஸ்ச ஸ ச சாஷக³திர்⁴பவேத் |

ஆஸ்பந்தி³த: புநர்த்³க்ஷ: ஸகடாஸ்யஸ்ச வாமக: || 51 ||

ஆத்³யோ ப்⁴ரமரகஸ்சைவ த்ரிகம் ச பரிவர்தயேத் |
 ப்ரு³ஷ்டா²பஸர்பீ வாமஸ்சேத்யாவர்தம் மண்ட³லம் ப⁴வேத் || 52 ||

ஸமபாத்³ம் பு³த:4 க்ரு³த்வா ஸ்தா²நம் ஹஸ்தௌ ப்ரஸாரயேத் |
 நிரந்தராலூர்த்⁴வதலாவாவேஷ்ட்யோத்³வேஷ்ட்ய சைவ ஹி || 53 ||

கடதே விநிக்ஷிப்ய சாத்³யமாவர்த்தயேத் க்ரமாத் |
 யதா²க்ரமம் புநர்வாமமாவர்தேந ப்ரஸாரயேத் || 54 ||

சாரயா சாநயா ப்⁴ராந்த்வா பர்யாயேணாத்² மண்ட³லம் |
 ஸமோத்ஸரிதமேதத்து கார்யம் வ்யாயாமமண்ட³லம் || 55 ||

பாதை³ஸ்து பூ⁴மிஸம்யுக்தை: ஸுலீ³வித்³தை⁴ஸ்ததை²வ ச |
 ஏட்³காக்ரீ³தை³ஸ்சைவ தூர்²ணஸ்த்ரிகவிவர்திதை: || 56 ||

ஸுலீ³வித்³தா⁴பவித்³தை⁴ஸ்ச க்ரமேணவ்ரு³த்த்ய மண்ட³லம் |
 ஏட்³காக்ரீ³தம் வித்³யாத் க²ண்ட³மண்ட³லஸம்ஜ்ஞிதம் || 57 ||

ஸவ்யமுத்³க⁴ட்டிதம் க்ரு³த்வா தேநைவாவர்தமாசரேத் |
 தேநைவாஸ்கந்தி³த: கார்ய: ஸகடாஸ்யஸ்ச வாமக: || 58 ||

ஆத்³ய: ப்ரு³ஷ்டா²பஸர்பீ ச ஸ ச சாஷக³திர்⁴வேத் |
 அட்³டி³தஸ்ச புநர்வாம ஆத்³யஸ்சைவாபஸர்பித: || 59 ||

வாமோ ப்⁴ரமரக: கார்ய ஆத்³ய ஆஸ்கந்தி³தோ ப⁴வேத் |
 தேநைவாஸ்போ²டநம் குர்யாதே³த³ட்டி³தமண்ட³லம் || 60 ||

ஆத்³யம் து ஜநிதம் க்ரு³த்வா தேநைவ ச நிகுட்டகம் |
 ஸ ஏவ ஸகடாஸ்யஸ்ச வாமஸ்சாஸ்கந்தி³தோ ப⁴வேத் || 61 ||

விஜ்ஞேயம் ஸகடாஸ்யம் து வ்யாயாமே யுத்³த⁴மண்ட³லம் |
 பாதை³ஸ்ச ஸகடாஸ்யஸ்தை:2 பர்யாயேணாத்² மண்ட³லம் || 62 ||

ஆத்³யஸ்து ஜநிதோ பூ⁴த்வா ஸ ஏவாஸ்கந்தி³தோ ப⁴வேத் |
 அபஸர்பீ புநர்வாம: ஸகடாஸ்யஸ்ச த³க்ஷிண: || 63 ||

ப்⁴ராந்த்வா சாரீ⁴ரேதாபி:4 பர்யாயேணாத்² மண்ட³லம் |
 அத்⁴யர்த⁴மேதத்³விஜ்ஞேயம் நியுத்³தே⁴ சாபி மண்ட³லம் || 64 ||

ஸுலீ³மாத்³யக்ரமம் க்ரு³த்வா ஹ்யபக்ராந்தம் ச வாமகம் |
 பு⁴ஜங்க³த்ராஸிதஸ்சாத்³ய ஏவமேவ து வாமக: || 65 ||

பு⁴ஜங்க³த்ராஸிதைர்ப்⁴ராந்த்வா பாதை³ரபி ச மண்ட³லம் |
பிஷ்டகுட்டம் ச விஜ்ஞேயம் சாரீபி⁴ர்மண்ட³லம் பு³தை:4 || 66 ||

ஸர்வைஸ்சாஷக³தை: பாதை:³ பரிப்⁴ராம்ய து மண்ட³லம் |
ஏதச்சாஷக³தம் வித்³யாந்நியுத்³தே⁴ சாபி மண்ட³லம் || 67 ||

நாநாசாரீஸமுத்தா²நி மண்ட³லாநி ஸமாஸத: |
உக்தாந்யத: பரம் சைவ ஸமசாரீணி யோஜயேத் || 68 ||

ஸமசாரீப்ரயோகோ³ யஸ்தத்ஸமம் நாம மண்ட³லம் |
ஆசார்யபு³த்³யா தாநீஹ கர்தவ்யாநி ப்ரயோக்த்ரு³பி:4 || 69 ||

ஏதாநி க²ண்டா³நி ஸமண்ட³லாநி யுத்³தே⁴ நியுத்³தே⁴ ச பரிக்ரமே ச |
லீலாங்க³மாதூ⁴ர்யபுரஸ்க்ரு³தாநி கார்யாணி வாத்³யாருக³தாநி தஜ்ஜ்ஞை: || 70 ||

இதி ப⁴ரதீயே நாட்யஸாஸ்த்ரே மண்ட³லவிதா⁴நம் நாம
ஏகாத³ஸோ³த்⁴யாய: ஸமாப்த: |

Encoded by Sowmya Krishnapur krsowmya@yahoo at com

Natya Shastra Chapter 11

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

